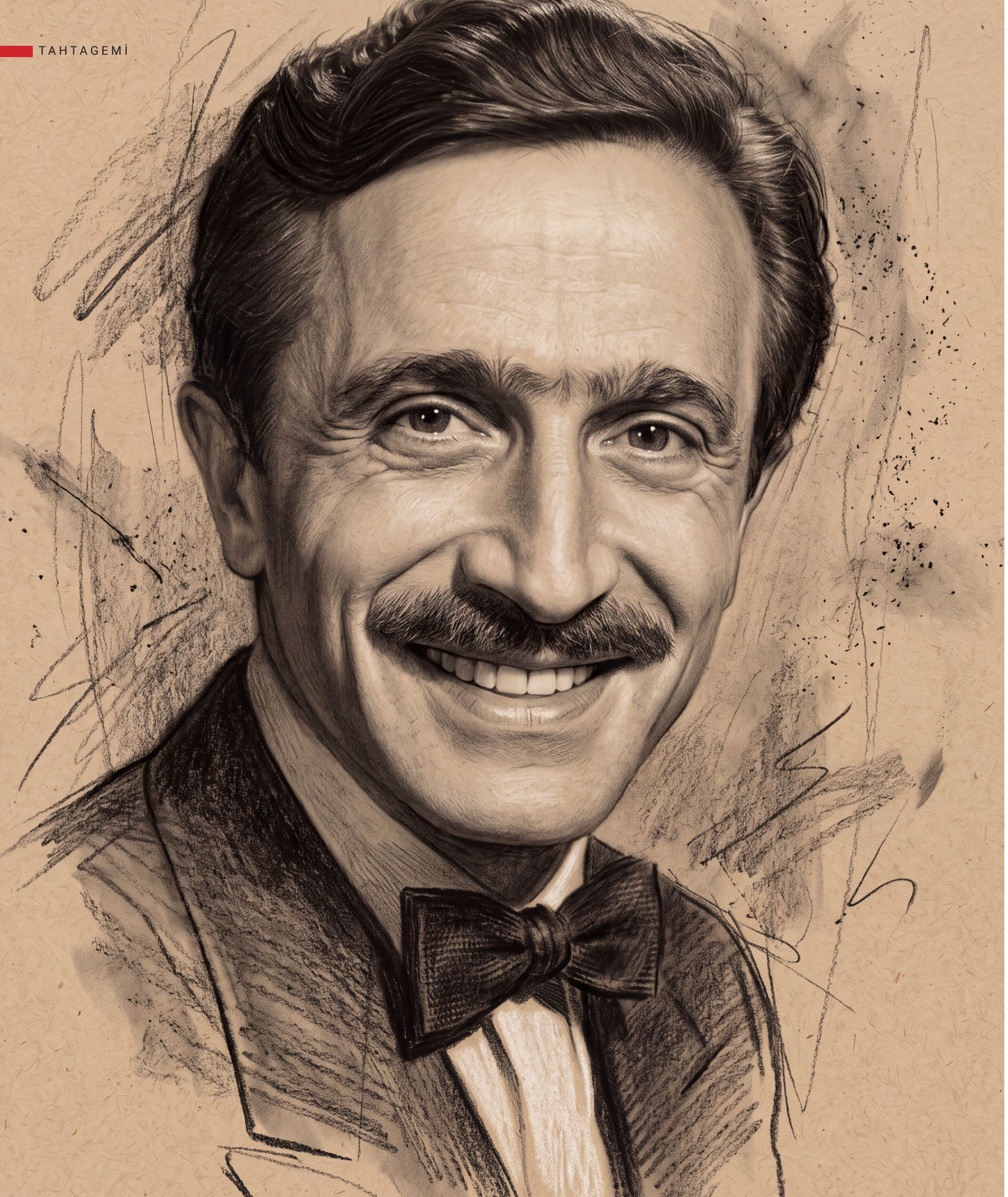

Asaf'ın Kaleminde, Zamanı Aşan Şiir

YILDIZ CANPOLAT

Şiirin yaşı yoktur. Ne zamana ait olduğu değil, hangi kalbe dokunduğudur mühim olan. Zamanın gerisinden ya da içinden gelmesi, onun tazeliğinden bir şey eksiltmez; eksilmişse zaten şiir değildir. Geçmişin, bugünün, belki de henüz yaşanmamış zamanların şairleri hepimizindir. Onlar, yalnızca yazdıklarıyla değil, sustuklarıyla da kalır bizde. Oktay Akbal'ın dediği gibi: *"Ama gerçekten öldü mü onlar? Kendilerini görmemiş olsak da tanımamış olsak da zaman zaman içlerinden birini ya da birkaçını kendi şairimiz saymadık mı? Dizelerini ezberlemedik mi? Yaşamımızda yer vermedik mi o dizelere?"*

Şiir, kelimelerin değil, suskunluğun biçim aldığı yerdir. Özdemir Asaf ise bu sessizliğe en çok kulak verenlerden biridir. Her mısrasında, dile gelmeyenin izi sürülür. Sözcüklerin arasında değil, aralıklarında yaşar onun şiiri. Söylenenin değil, söylenmeyenin peşindedir. Onun dizeleri, okuyanın içine ince bir çizik gibi iner; kanamaz belki ama uzun uzun sızlar. Kimi zaman bir sessizlik olur en yüksek ses. Ve o sessizlikte, insan kendi içini duyar.

Özdemir Asaf, hayatın her hâlini kalemine yansıtan bir şairdir. İnsana dair öğrenilmiş yahut henüz bilinmemiş hem evrensel hem bireysel boyutlarının yanı sıra nesneye, yere ve zamana göre aldığı biçimleri yine karşıtlıklar içinde fakat birbirini tamamlar şekilde ortaya koymuştur. Şiirleri çelişkili, oyunlu, şaşırtmacalı bir kurgu düzeni içindedir. Onun eserleri, insanı ve âlemi kuşatan bir ağaç misali, köklerinden göklerine kadar uzanır. Zaman zaman zıddına, zaman zaman da benzerine yoldaş olan eserleri, onun edebiyatını özgün kılar.

11 Haziran 1923'te Ankara'da, Hacı Bayram semtinde, resimleri eski kitaplarda kalan, zamanın kafesli, cumbalı evlerinden birinde dünyaya gelir. 31 dakika sonra ikiz kardeşi Özgönül dünyaya gelir. Asaf, Cumhuriyet kurucusu bir ailenin neslindendir ve Cumhuriyet ile aynı yaştaki bir şairdir. Atatürk'ün yaşadığı dönemle birlikte, Cumhuriyet'in ilk yıllarında yapılan reformların halk arasında benimsenmesi sürecinin yaşandığı, Türk toplumunda derin izler bırakan büyük kırılmaların meydana geldiği, muhtıra ve darbelerin yaşandığı, bu olayların yarattığı etkilerin hâlâ hissedildiği bir dönemde bireysel ve toplumsal çelişkileri, acımasızlıkları gördü. Türkiye'nin ve dünyanın en önemli olaylarının yaşandığı o yıllara tanıklık eden Asaf, kendine özgü üslubuyla tepkisini şiirlerine ve yazılarına döktü.

Mülkiye Müfettişi olan babası Mehmet Asaf Bey, Şûrâyı Devletin kurulması aşamasında Mustafa Kemal Atatürk tarafından Ankara'ya çağrılır. Ancak Mehmet Asaf Bey'in geçirdiği rahatsızlık sonucu hayatını kaybetmesinin ardından aile, 1930 yılında İstanbul'a döner. Acıbadem'deki aile yadigârı köşke yerleşirler. Ev, anneler, anneanneler ve teyzelerden oluşan bir *"kadınlar cenneti"*dir. Anne Hamdiye Hanım, Soyadı Kanunu'nun çıkmasıyla beraber *"temizlik"* anlamına gelen *"Arun"* soyadını alır. Bir biçki-dikiş kursu açar ve evin geçimini böylece sağlar. Atatürk'ün emriyle dönemin Başbakanı İsmet İnönü bir burs sağlar. Galatasaray Lisesinde başlayan öğrenim yaşamı, geçirdiği akciğer rahatsızlığının ardından devamsızlık nedeniyle bursu kesilince Kabataş Erkek Lisesinde tamamlanmıştır.

Lisenin ardından İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesinde eğitim almaya başlamıştır. Hukuk Fakültesinde notlarla ilgili bir haksızlık yapıldığı için yüksek öğrenimini İktisat Fakültesinde sürdürmüştür. Üçüncü sınıfta buradan da ayrılmış ve bir yıl Gazetecilik Enstitüsüne devam etmiştir fakat buradan da mezun olamamıştır. Çalışma hayatına öğrencilik yıllarında başlayan Özdemir Asaf, ilk yayınını 18 Mayıs 1939 tarihli Servet-i Fünun (Uyanış) dergisinde yayımlanan *"Bir Çiftliği Ziyaret"* adlı çevirisiyle yapmıştır. Şair, Gustave Flaubert'in bir hikâyesi olan bu çeviride Özdemir Arun imzasını kullanmıştır. Ardından dergilerde şiirleri, çevirileri ve yazıları yayımlanmaya devam etmiştir.

Özdemir Asaf, adında karar kılana kadar Özdemir Arun, Özdemir Özdem, Özdemir Yasaman imzalarını kullanacaktır. *"R"*leri söyleyemeyen şair için dergilerdeki imzası da bir sorun olur. O dönemde birçok şairle yoldaşlık yapan ve elbette Şair Asaf'a da yoldaş olan kıymetli gazeteci ve yazar Oktay Akbal, ona *"Özdemir Asaf"* imzasını kullanmasını önerir. Askerliğini Erzurum'da yedek subay olarak tamamlayan şair, fakülte yıllarında tanıştığı ilk eşi Sabahat Selma Tezakın ile 14 Eylül 1946'da evlenir. İki yıl sonra, çiftin kızı Seda Arun dünyaya gelir.

Seda Arun, babasıyla paylaştığı çocukluk anısını anlatırken aslında onların arasındaki derin bağı, onu ilk kez keşfettiği yıllara dair bir anıyla paylaşır: "Babamın şair olduğunu bilmiyordum. Evdeki sohbetler sırasında onun şiir yazdığını öğrendim. Bir şiirini sıkça okuyordu; ben de onu ezberlemiştim. İlkokula başladığım ilk gün öğretmenimiz,